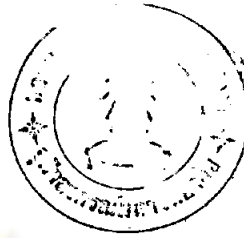

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสอนภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา เป็นเครื่องมือในการสื่อสารนั้น เป็นที่ยอมรับและถือว่า เป็นความมุ่งหมายที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของการจัดการศึกษา ทั้งในแผนการศึกษาชาติฉบับปีพุทธศักราช 2520 ใ้ระบุไว้ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทย ให้ทุกคนสามารถใช้ภาษาได้เป็นอย่างดีในการติดต่อทำความเข้าใจกัน"¹

* การที่จะให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้ ผู้สอนจะต้องสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในบรรดาทักษะทั้ง 4 นี้ การอ่านก็นับได้ว่าเป็นทักษะอันหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นทักษะที่มีบทบาทต่อการสื่อสารอย่างมากอันหนึ่งในยุคปัจจุบัน เพราะการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการแสวงหาความรู้ ทำให้เกิดความคิด รับประสบการณ์ต่างๆที่จะนำมาช่วยพัฒนาความคิด ความเข้าใจ สร้างคุณค่าแก่งมง ช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ผู้สามารถเรียนรู้เรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั่วโลกอย่างกว้างขวาง ทั้งเป็นสื่อที่จะกระชับความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกันของมนุษยทั่วโลก

วราณี รุานวงศ์ธานี ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ การอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตประจำวันยิ่งไปกว่าอาชีพอื่น ทั้งการอ่านหนังสือพิมพ์ประจำวัน อ่านตำราในเวลาเรียน ทบทวนความรู้ที่ได้รับในแต่ละวัน การอ่านทำให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องต่างๆไปในชีวิตประจำวัน ทำให้เป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ ช่วย

¹ สภาการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และแนวโน้มการศึกษาของไทยในปัจจุบันและอนาคต (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามมิตร , 2520), หน้า

ยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ฉับไวโดยใช่ประสพการณ์จากการอ่าน ได้รับความจรรโลงใจจากหนังสือที่อ่าน ได้รับความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์¹

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างถูกวิธี ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการอ่านคือผู้ที่สามารถไขกมลโลกต่างๆ ในการอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว กล่าวคือ มีความพร้อมในการอ่าน มีความสามารถในการใช้สติปัญญาแปลความสิ่งที่อ่านและเชื่อมโยงประสพการณ์ของตนกับสิ่งที่อ่านได้ สามารถใช้ความสามารถขั้นสูงสุดของสมองในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยและตัดสินคุณค่าของสิ่งที่อ่านได้ ตลอดจนอ่านได้รวดเร็ว เข้าใจสิ่งที่อ่าน สามารถนำความรู้ ความคิดและความเข้าใจจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้ในที่สุด การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการศึกษาในระดับสูงๆ มาก ในฐานะที่เป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการศึกษา สุริยา รัตนกุล ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการอ่านของผู้ที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ควร เป็นผู้ที่อ่านเป็น คือไม่เพียงแต่อ่านรู้เรื่อง แยกใจ - ความสำคัญออกจากความคิดประกอบได้เท่านั้น แต่จะต้องสามารถสร้างนิสัยรักการอ่าน เป็น ผู้รู้จักความงามของภาษาและวรรณคดีไทย เป็นผู้รู้จักหาความเพลิดเพลินได้จากการอ่าน หนังสือ ชอบหนังสือ และอ่านได้เร็ว ตลอดจนสามารถนำทักษะการอ่านไปเป็นประโยชน์ช่วยในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้²

เมื่อพิจารณาจากข้อคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนระดับต่างๆ แล้ว จะเห็นว่า การเรียนการสอนและการฝึกฝนทักษะการอ่านในโรงเรียนไม่ได้ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านอย่างแท้จริง ดังที่ ม.ล.

¹ วาที ฐานวงศ์ธานี, เทคนิคการอ่าน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอเคียนส์โตร์, 2520), หน้า 3 - 5.

² สุริยา รัตนกุล, "เราศึกษาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยกันทำไม." ใน รายงานการสัมมนาเรื่องการสอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 66.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ไก่กล่าวไว้ว่า

ในวงการศึกษารวมของไทยก็คิดว่ากล่าวได้โดยไม่ต้งขังใจว่า, ไม่ได้สอนให้ "อ่านเป็น" ในโรงเรียนของเราที่มีการสอน "อ่านเอาเรื่อง" กันบ้าง แต่เราสอนให้อ่านหนังสือเฉพาะเรื่อง ซึ่งที่จริงถึงไม่สอนนักเรียนก็อ่านรู้เรื่อง เพราะเราสอนให้อ่านหนังสือที่มี "เรื่อง" ไวชัดเจนแล้ว... เราไม่เคยสอนให้อ่านหนังสือที่เป็นวิชา ถ้าเราสอนวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร ก็ถูกไปยืนอ่านให้นักเรียนฟัง อ่านไปพลาจลขบคายไป - พลาจล นักเรียนไม่มีโอกาสเรียน "อ่านเพื่อหาความรู้"... สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่อ่าน¹

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน ไก่กล่าวถึงการสอนอ่านในโรงเรียนว่า

...สอนกันแคบเกินไป ไม่ค่อยสอนให้รู้จักอ่านระหว่างบรรทัดต่อบรรทัด อ่านให้ได้ทั้งภาพทั้งเรื่อง อ่านแนวรู้จักวิจารณ์ รวมทั้งการอ่านคน แมกระทั่งการรู้คุณค่าหนังสือพิมพ์รายวันอย่างฉลาดและไฉไล ก็ไม่มีการสอนกันในโรงเรียน ทั้งที่ต้องอ่านหนังสือกันอยู่ทุกวัน²

บุญเสริม อุทชาภิรมย์ ไก่กล่าวถึงการสอนอ่านในโรงเรียนว่า ส่วนใหญ่มิได้ปลูกฝังความสามารถในการอ่านขั้นสูงสุดอย่างแท้จริง เด็กไทยมักเคยชินกับการอ่านออกอ่านรู้เรื่อง สามารถเล่าเรื่องได้ จนคิดนิสยไปจนโต ขาดธรรมเนียมที่ดีต่อการอ่าน ไม่สามารถแปลความและวิจารณ์ที่อ่านได้ เพราะขาดพื้นฐานที่ดีในการอ่าน³

นอกจากนี้บุญเสริม อุทชาภิรมย์ ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีการสอนและสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนต้องประสบความล้มเหลวในการอ่านไว้ด้วยว่า

1. ครูมักต้องการให้นักเรียนจำเรื่องที่อ่านให้ได้ นักเรียนจึงถูกบังคับให้จดจำ

¹ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ด. ภาษาไทย - วิชาที่ถูกลืม, (กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานนิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู, 2518), หน้า 8 - 9.

² ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, "ครูกับหนังสือ," วิทยาสาร 26 (22 พฤษภาคม 2518) : 15.

³ บุญเสริม อุทชาภิรมย์, "การสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน," วิทยาสาร 26 (8 กรกฎาคม 2518) : 33 - 34.

แต่เพียงอย่างเดียว โดยที่ความสามารถทางสมองกันอื่น ๆ มิได้มีโอกาสพัฒนาบ้างเลย

2. ครูบางคนเข้าใจว่าตำราหรือแบบเรียนที่บังคับใช้ในโรงเรียนเป็นหนังสือที่นักเรียนจะต้องอ่านให้คล่อง จำเนื้อเรื่องได้ และจะต้องเรียนให้จบในเวลาที่กำหนด ทำให้ให้นักเรียนต้องจำกัดอยู่แต่หนังสือแบบเรียนเพียง 3 - 4 เล่ม โดยที่ไม่ได้อ่านหนังสือเล่มอื่นๆ ประกอบเลย ทั้งทางโรงเรียนบางแห่งก็ไม่มีห้องสมุดที่จะให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเล่มอื่นๆ ประกอบการ เรียนเลย

3. ความผิดพลาดในการ วัตถุประสงค์ซึ่งเกิดจากครูเข้าใจว่า ข้อสอบวิชาอ่านเอาเรื่องนั้นจะต้องออกจากหนังสือที่นักเรียนในห้องเรียนเท่านั้น ครูผู้สอนไม่ได้นำเอา เรื่องที่นักเรียนไม่เคยอ่านมากออกมาออกข้อสอบเลย การทำข้อสอบของนักเรียนจึง เป็นการทำจากความจำมากกว่าการนำทักษะการ อ่านมาใช้

4. ความบกพร่องในการ ออกข้อทดสอบของครูในการ วัดทักษะการ อ่าน ยังขาดการ ออกข้อสอบแบบแปลความ ตีความ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ซึ่งเป็นทักษะการ อ่านที่สูงกว่าการใช้ความจำแต่อย่างเดียว ¹

เกี่ยวกับ เรื่องการ ทดสอบหรือ วัตถุประสงค์การ อ่านนั้น บุสตี ญูอินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า เท่าที่เป็นมาครูมักออกข้อสอบโดยตามคำถาม เกี่ยวกับ เรื่องที่นักเรียนได้เรียนมาในแบบเรียน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ข้อสอบชนิดนั้นเป็นข้อสอบวัดความจำเกี่ยวกับ เรื่องที่เรียนมา มิใช่การวัดความสามารถในการ อ่าน ² คำกล่าวนี้ก็ตรงกันกับที่บุญเสริม ฤทธิกริมย์ได้กล่าวไปแล้ว

จากข้อคิดเห็นของบุญที่ เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอนภาษาไทยเกี่ยวกับ เรื่องการสอนอ่านที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาสำคัญเกิดจากตัวครูผู้สอน การ ขาดแคลนวัสดุประกอบการ เรียนการสอนที่จะนำมาใช้ฝึกฝนทักษะการ อ่านให้กับผู้เรียน และวิธีการ วัดความสามารถในการ อ่าน ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้เสนอแนะไว้ว่า

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

² บุสตี ญูอินทร์, "การ วัดความสามารถในการ อ่าน," จุดสาร การ ประถมศึกษา (มิถุนายน 2521): 23 - 24.

การ เรียนการสอนภาษาจะต้องดำเนินไปให้เขียนได้ ใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ... การพัฒนาประสิทธิภาพในการอ่านหนังสือ นักเรียนไทยจะเรียนอ่านแค่หนังสือ วารสาร คดีเท่านั้นไม่พอเพียงกับความต้องการ ของชีวิต ต้องอ่านหนังสือโคหลายประเภท กว้างวิจารณ์... ในการสอนจะต้องมีวัสดุและอุปกรณ์ เช่น แบบฝึก แบบทดสอบ บทสำหรับอ่าน หนังสือสำหรับอ่าน¹

จากข้อเสนอแนะของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ จะเห็นได้ว่า ในการสอน อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการอ่าน สามารถอ่านหนังสือประเภทต่างๆ ได้อย่างมี วิจารณ์ ประสบความสำเร็จในการอ่านได้นั้น จะต้องใช้วัสดุสื่อการสอนประเภทต่างๆ บทสำหรับอ่านซึ่งประกอบด้วย "สาร" ประเภทต่างๆ เพื่อฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างเพียงพอ ทั้งควรมีแบบทดสอบการอ่านที่เหมาะสมด้วย

ในปัจจุบันนี้ ได้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนโดยการนำเอา เทคโนโลยีใหม่ๆ อันเป็นผลของความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมาใช้ นักการศึกษาหลาย ท่านมีความเห็นว่า เป็นสิ่งที่จะนำมาช่วยแก้ปัญหาการศึกษาได้เป็นอย่างดี อุปกรณ์ช่วยสอน และเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งแต่เดิมเคยคิดกันว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยนั้น ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น² เทคโนโลยีทางการศึกษา ที่คาดกันว่าจะนำมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนกันอย่างแพร่หลายในเวลาต่อไปก็คือ บท เรียนหรือการสอนแบบโปรแกรม เพราะบทเรียนแบบโปรแกรมประกอบด้วยกระบวนการใน

¹ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. "ขอควรรำพึงเกี่ยวกับการอบรมครูสอนภาษา ไทย," คำบรรยายในการสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: หนวยศึกษา - นิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ , 2518, หน้า 65 - 67.

² วิจิตร ศรีสะอาด, "สภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการทางการศึกษาของประเทศไทย," ศูนย์ศึกษา , 5 (พฤษภาคม 2513) , หน้า 18.

ในการตรวจสอบผลการ เรียนด้วยตนเอง เป็น เครื่องมือช่วยการ เรียนที่มีประ โยชน์ยิ่งอย่าง หนึ่ง ¹

วิธีการสอนโดยการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเป็นการ เปลี่ยนแปลงทางการ ศึกษาที่ ยิ่งใหญ่ที่สุดในยุคนี้ บทเรียนแบบโปรแกรมและ เครื่องสอนที่มีประ โยชน์ภาพสูงอาจจะใช้สอน นักเรียนได้ถึงคราวละ 500 คน แต่ละคนก็สามารถ เรียนรู้ได้ตามกำลังความสามารถของตน ตนเองอีกด้วย ²

จรรยา วงศ์สายัณห์ ได้กล่าวถึงบทเรียนแบบโปรแกรมว่า

เป็นที่คาดหมายได้ว่า บทเรียนแบบโปรแกรมที่ได้ออกสอบและปรับปรุงแล้ว คงจะ เป็นประโยชน์อย่างสำคัญในการ ใ้การ ศึกษาแก่เด็กประเภทต่างๆ ตามที่บทเรียน นั้นเตรียมเอาไว้ให้ ถ้าประ สงคจะให้เหมาะแก่เด็ก เรียนใน ระดับหรือประ โยชน์อื่นๆ ก็จะต้องมีโปรแกรมที่ฝึกแยกออกไปหลายๆ โปรแกรม , เลือกใช้ให้เหมาะกับประ โยชน์ หรือ ระดับความรู ของเด็ก , ควบเหตุนี้จึงเป็นที่เชื่อกันว่า อนาคตของบทเรียนแบบ โปรแกรมนี้มันคงจะต้อง เป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งใน เรื่องการ สอนเป็นรายบุคคล ³

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะให้ใช้บทเรียนแบบโปรแกรมหรือการสอนแบบ โปรแกรมมาประกอบการ เรียนการสอน เพื่อช่วยแก้ปัญหาการศึกษาที่กำลังประสบอยู่ เช่น สุนันท์ บัณฑิต ได้ให้เหตุผลประกอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

1. โปรแกรมการสอนนั้น ประ เทศทางตะวันตกได้ค้นคว้าทดลองมานานแล้ว ปรากฏว่าใช้ช่วยการ สอนได้เป็นอย่างดี ส่วนการ ทดลองในเอเชียพบว่าส่วนหนึ่งได้ผลคือ

¹ จรรยา วงศ์สายัณห์, "เทคโนโลยีทางการศึกษา," แนวคิดใหม่ในการบริหาร การศึกษา: เอกสาร เผยแพร่ การศึกษา ขงงานพัฒนาการศึกษา อันดับ 11 (พระนคร: กอง เผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2515), หน้า 27.

² Benjamin Fine, Teaching Machines (New York: Sterling Publishing Company, 1962), p. 19.

³ จรรยา วงศ์สายัณห์, "เทคโนโลยีทางการศึกษา," แนวคิดใหม่ในการบริหาร การศึกษา: เอกสาร เผยแพร่ การศึกษา ขงงานพัฒนาการศึกษา อันดับ 11, หน้า 35.

2. มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) ในต่างประเทศมีผลิตเป็นจำนวนมาก ยากที่จะจัดสรรอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพให้เพียงพอได้ มหาวิทยาลัยเหล่านี้ได้แก้ปัญหาโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเข้าช่วย ปรากฏว่าได้ผลดีมาก

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยกำลังประสบปัญหาไม่สามารถรับผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้หมด ถ้ามีการสร้างโปรแกรมการสอนขึ้นในวิชาต่างๆ เชื่อแน่ว่า เราจะรับเข้าศึกษาเท่าไรก็ได้

3. โปรแกรมการสอนเป็นสิ่งที่ผลิตขึ้นได้ถูกต้องตามหลักวิธีสอนทั้งทางทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพราะก่อนที่จะผลิตขึ้นจะต้องมีการประชุมปรึกษานักผู้เชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชาช่วยกันคิดและออกแบบทำ ตลอดจนมีการทดลองใช้จนได้ผลดีก่อนนำออกไปใช้จริง ฉะนั้นจึงไม่มีปัญหาใดๆเลย ว่า โปรแกรมการสอนจะใช้สอนไม่ได้ทุกวิชา และไม่มีประสิทธิภาพในการสอน¹

จากเหตุผลข้างที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอน แก่ปัญหานักเรียนล้นชั้น และปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยเห็นว่า บทเรียนแบบโปรแกรมเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนทักษะการอ่านมีประสิทธิภาพขึ้นได้ ทั้งสามอย่างที่ได้นำมาใช้ได้ไม่ยากนักในสภาพการณ์ปัจจุบันของการศึกษาไทย ทั้งนี้เพราะบทเรียนแบบโปรแกรมเป็นวิธีการสอนที่เสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นขั้นๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบพร้อมกันนั้นก็บอกให้นักเรียนได้ทราบว่า ปฏิกิริยาของผู้นั้นถูกหรือผิดในขณะที่เรียนไปด้วย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถ ความสนใจ และพื้นฐานของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียนอยู่²

¹ สุวัฒน์ ปีพาคม, บทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องการสร้างและการเขียนโปรแกรมการสอน, (แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 2 - 3.

² ชัยยงค์ พรหมวงศ์, คำบรรยายในการสอนวิชา Programmed Instruction, (แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า 5.

บทเรียนแบบโปรแกรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะการอ่าน และทดสอบความสามารถในการอ่าน ด้วยเหตุผลหลายประการดังต่อไปนี้

1. ในการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ ทั้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนแบบโปรแกรมเป็นวัตถุประสงค์ที่คำนึงถึงความสามารถที่ผู้เรียนจะเกิดขึ้นเมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว¹

2. เนื้อหาวิชาจะถูกแบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียงลำดับเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน เพื่อนำทางให้ผู้เรียนไปถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ การแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นส่วนย่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว เมื่อเรียนจบแต่ละขั้นก็สามารถเรียนต่อไปในขั้นต่อไป ต่อเนื่องกันไปโดยไม่ขาดตอน²

3. บทเรียนแบบโปรแกรมจะอธิบายบทเรียน และทำให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหรือตอบคำถามเกี่ยวกับบทเรียนหลาย ๆ ข้อ และมีวิธีทำให้ผู้เรียนทราบได้ทันทีว่า คำตอบของตนถูกหรือ ผิด³ การที่ผู้เรียนได้รับคำตอบทันทีจึงว่าเป็นแรงกระตุ้นต่อการเรียนรู้ ถ้าคำตอบถูกจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และเป็นการขยี้ใจให้อยากทำในขั้นต่อไป ถ้าตอบผิดก็จะใ้รู้ว่ามีค้อย่างไร และจะตอบให้ถูกอย่างไร⁴

4. เนื้อหาที่นำมาให้ผู้เรียน และทักษะที่ผู้เรียนจะได้รับนั้นได้ผ่านการวิเคราะห์อย่างระมัดระวังแล้ว ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบโปรแกรมจะได้รับความรู้และเกิดทักษะ

¹ J. Hartley, Strategies for programmed Instruction : An Education Technology (London : Butterworths, 1972), p. 14.

² Edward B. Fry. Teaching Machine and Programmed Instruction (New York : McGraw - Hill Book Company, 1963), p. 29 - 31.

³ สุภา ฤชงคกุล. "Programmed Instruction" ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2515), หน้า 161-162.

ในชั้นสุดท้ายเหมือนกัน ¹

5. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเอง และเวลาเรียนสำหรับบทเรียนหนึ่งๆจะขึ้นอยู่กับสติปัญญา ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ² ทั้งบทเรียนที่ทำขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนซ้ำและทบทวนได้ ผู้เรียนสามารถเรียนได้มากกว่าหนึ่งครั้ง และด้วยวิธีต่างๆ ³

จะเห็นได้ว่าในการฝึกทักษะการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจนั้น สามารถที่จะนำมาสร้างเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมได้ เพราะเนื้อหาวิชาและทักษะต่างๆที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านนั้นกำหนดออกมาเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วัดได้ เนื้อหาวิชาสามารถที่จะนำมาแบ่งออกเป็นส่วนย่อยๆให้ต่อเนื่องกันจากทักษะขั้นต้นๆไปสู่ทักษะขั้นสูงได้ บทเรียนแต่ละขั้นตอนจะมีการอธิบายเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับหลักการอ่าน การให้ทำแบบฝึก และการทดสอบได้ โดยที่ผู้เรียนจะเรียนได้ด้วยตนเอง ทั้งมีโอกาสเรียนซ้ำและทบทวนได้ด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงความสนใจที่จะสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "การอ่านเพื่อความเข้าใจ" สำหรับระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงขึ้นตามหลักสูตรวิชาภาษาไทยของหลักสูตรการฝึกหัดครู เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย 101 -การใช้ภาษาไทย และรายวิชาภาษาไทย 221 -การอ่านทั่วไป นอกจากนี้ยังมีสาเหตุจูงใจอื่นๆอีก คือ

1. จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เคยสอนวิชาการใช้ภาษาไทยเกี่ยวกับเรื่องการอ่านมักจะพบอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดเตรียม "สาร" หรือเนื้อหาประเภทต่างๆมาให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่าน ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการรวบรวม พิมพ์ และอัดโรเนียวเพื่อใช้ในการสอนทุกครั้ง

¹ Edward J. Green, The Learning Process and Programmed Instruction (Holt, Rinehart and Winston, 1962), p. 146.

² สุภา ภูงคงกุล, "Programmed Instruction," ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. หน้า 162.

³ ประทีป สยามชัย, "บทเรียนสำเร็จรูป," ประชาศึกษา 19 (สิงหาคม 2510),

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่คัดเอา "สาร" หรือ เนื้อหาประเภทต่างๆนี้มาสร้างเป็นบทเรียนแบบโปรแกรม จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะแก้อุปสรรคในข้อนี้ได้ ทั้งในบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้ก็จะเป็นการรวบรวม "สาร" หรือ เนื้อหาประเภทต่างๆมาให้อ่านได้ใช้ฝึกทักษะการอ่านตามลำดับความยากง่ายไว้ด้วยแล้ว

2. บทเรียนแบบโปรแกรมจะช่วยเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอนในห้องเรียน ลดบทบาทของครูลงมาเป็นผู้ให้คำแนะนำนักเรียน ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการอ่านมากขึ้น โดยมีครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลืออยู่ด้วย

3. ในการศึกษาและสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องนี้ขึ้นมา อาจจะเป็นประโยชน์ในทางอ้อมให้ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยได้เห็นประโยชน์ของการนำบทเรียนแบบโปรแกรมมาใช้ในการเรียนการสอน และสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าและสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องอื่นๆเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่อง "การอ่านเพื่อความเข้าใจ" สำหรับ ระดับประกาศนียบัตร วิชาการ ศึกษาชั้นสูง
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้จะใช้สอนได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

90/90

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1. ศึกษาวิธีการ เขียนบทเรียนแบบโปรแกรมอย่างละเอียด
2. ศึกษา เนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่อง "การอ่านเพื่อความเข้าใจ" ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตร วิชาการ ศึกษาชั้นสูง
3. พิจารณา เลือกวิธีการ เขียนบทเรียนแบบโปรแกรมที่เหมาะสมมาใช้

4. ตั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของบทเรียนแบบโปรแกรม
5. สร้างแบบทดสอบสำหรับทดสอบก่อนและหลังเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม
6. สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
7. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นในข้อ 5 ไปทดสอบกับนักศึกษาที่เคยเรียนเรื่อง "การอ่านเพื่อความเข้าใจ" มาแล้วจำนวน 100 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อเลือกแบบทดสอบที่ดี
8. นำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์ในข้อ 7 ไปทดสอบกับนักศึกษาที่เคยเรียนเรื่อง "การอ่านเพื่อความเข้าใจ" มาแล้วอีกกลุ่มหนึ่ง จำนวน 100 คน นำผลการทดสอบมาคำนวณหาความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบ
9. ทดลองหาประสิทธิภาพของบทเรียนกับตัวอย่างประชากรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง จำนวน 112 คน โดยทดลอง 3 ชั้น คือ
 - 9.1 ชั้น 1 คน ทดลอง 2 ครั้ง ใ้ช้ นักศึกษาครั้งละ 1 คน
 - 9.2 ชั้นกลุ่มเล็ก 10 คน ทดลอง 1 ครั้ง
 - 9.3 ชั้นภาคสนาม 1 ครั้ง ใ้ช้ นักศึกษา 100 คน
10. นำผลการทดลอง 9.3 มาวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น
11. ประเมินผลบทเรียนแบบโปรแกรมตามมาตรฐาน 90/90
12. สรุปผลการสร้างและการหาประสิทธิภาพของบทเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาของบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "การอ่านเพื่อความเข้าใจ" สำหรับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง มีขอบเขตเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรวิชาภาษาไทย 101 - การใช้ภาษาไทย และวิชาภาษาไทย 221 - การอ่านทั่วไป ตามหลักสูตรการฝึกหัดครู ของสภาการฝึกหัดครู ปีพุทธศักราช 2519 และโดยการค้นคว้าจากตำราเกี่ยวกับการใช้ภาษา เรื่องการอ่านทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอีกหลายเล่ม

2. แบบทดสอบของบทเรียนแบบโปรแกรมมีความมั่นคงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และมีค่าความเชื่อถือได้เป็นเกณฑ์สำคัญ
3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ – ศึกษาชั้นสูง ปีการศึกษา 2520 วิชาเอกและวิชาโทภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยครูเก็ด จำนวน 200 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษาชั้นสูง ปีการศึกษา 2521 วิทยาลัยครูเก็ด จำนวน 112 คน

ความจำกัดของการวิจัย

ผลการวิจัยนี้อาจอยู่ในขอบเขตจำกัด เนื่องจาก

1. นักศึกษายังไม่เคยเรียนด้วยบทเรียนแบบโปรแกรมมาก่อน ความไม่คุ้นเคยอาจมีส่วนทำให้ผลของการวิจัยคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปบ้าง
2. ผู้วิจัยยังไม่มีประสบการณ์ในการสร้างแบบทดสอบและบทเรียนแบบโปรแกรม จึงอาจทำให้บทเรียนแบบโปรแกรมและแบบทดสอบง่ายกว่าปกติเมื่อใช้กับมาตรฐาน 90/90

คำจำกัดความของการวิจัย

1. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Lesson) คือบทเรียนที่แบ่งเนื้อหาบทเรียนออกเป็นส่วนย่อยๆ สั้นๆ เรียกว่า กรอบ (Frame) กรอบเหล่านี้ประกอบด้วยเนื้อหาของบทเรียน แบบฝึกหัด เฉลยคำตอบ โดยเสนอให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปตามลำดับที่ละเล็กละน้อยเป็นขั้นๆ มีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบและเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง
2. กรอบ (Frame) หมายถึง การเสนอความรู้แต่ละชั้นในบทเรียนเป็นขั้นย่อยๆ ต่อเนื่องกันไป แต่ละกรอบจะเรียงลำดับเนื้อหาวิชาและแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายาก สำหรับการเขียนบทเรียนแบบโปรแกรมในครั้งนี้ใช้อักษรย่อ ก. แทนคำว่า กรอบ เช่น กรอบที่ 1 จะเขียน ก. เป็นต้น
3. บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดสาขา (Branching Programming) คือบทเรียน

แบบโปรแกรมที่มีการ เรียงลำดับข้อความย่อย โดยอาศัยคำตอบของผู้เรียนเป็นเกณฑ์¹ และคำนึงถึงระดับสติปัญญาที่แตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับอนุญาตให้ข้ามกรอบบางกรอบที่ไม่จำเป็นไปได้ ส่วนผู้เรียนที่ตอบผิด แสดงว่ายังไม่เข้าใจบทเรียนในกรอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง บทเรียนนี้จะมีกรอบนำผู้เรียนไปสู่ปัญหาที่จับใจ เพื่อปรับปรุงความเข้าใจ เป็นพื้นฐานนำไปสู่การตอบปัญหาที่ติดนั้นให้ถูกเสียก่อน เมื่อเข้าใจแล้วจึงเริ่มกรอบใหม่ต่อไป

4. แบบทดสอบ (Test) ก็คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นไว้เพื่อวัดความรู้ของผู้เรียน ก่อนที่จะเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม และหลังจากที่เรียนบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ว

5. ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรม หมายถึงมาตรฐาน 90/90

90 ตัวแรก หมายถึงค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของจำนวนคำตอบที่นักศึกษาตอบ ถูกจากบทเรียนแบบโปรแกรม

90 ตัวหลัง หมายถึงค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของแบบทดสอบที่นักศึกษาทำได้ หลังจากเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ว

ถ้าผลการวิเคราะห์บทเรียนได้ถึงเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว ก็ถือว่าบทเรียนแบบโปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพ

6. การอ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) คือ ความสามารถในการรับรู้ความคิดจากสิ่งที่อ่าน ด้วยการนำมาแปลความ ที่ความ ชยาความ และสรุปออกมาเป็นความคิดของตนเองได้

7. นักศึกษา หมายถึงนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ปีการศึกษา 2520 ของวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยครูภูเก็ต และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ปีการศึกษา 2521 ของวิทยาลัยครูภูเก็ต

¹ วิจิตร ศรีสะอ้าน, "เทคนิควิทยาทางการศึกษา," ประมวลคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง ครั้งที่ 1 (พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2514), หน้า 334.

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยการใช้
บทเรียนแบบโปรแกรม

2. เป็นแนวทางสำหรับการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องอื่นๆต่อไป

3. เป็นแนวทางแกผู้นในการวิจัยเกี่ยวกับสร้างและใช้บทเรียนแบบโปรแกรม

ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย